

Oud krijgt toekomst in Drongen

Toon Osaer

Symbolisch kun je het noemen. Op het moment dat een nieuwe gemeenschap van vier jongere jezuïeten haar intrekt neemt in een vleugel van de Oude Abdi, presenteert het bezinningscentrum een lijvige studie over elf eeuwen geschiedenis. Een bewogen geschiedenis: nu eens van de kaart geveegd, dan weer bouwplaats voor toekomst.

LETTERLIJK in de schaduw van de bekende Gentse stadsabdijen, Sint-Baafs en Sint-Pieter, ligt aan een bocht in de Leie nog een indrukwekkende abdi. De Oude Abdi van Drongen is sinds kort na de Belgische onafhankelijkheid in handen van de jezuïeten. Die brachten er hun opleiding onder en organiseerden er ontelbare retraites voor een zeer verscheiden publiek. Dat was eigenlijk maar de zoveelste episode in een lange geschiedenis die teruggaat tot het begin van de tiende eeuw.

Volgens bepaalde legendes zou Amandus de abdi hebben gesticht in de zevende eeuw of zou koning-jager Basinus aan de basis liggen. „Al die stichtingsverhalen kunnen naar de prullenmand”, weet Johan Decavele, oud-archivaris van Gent en lid van het redactiecomité dat het net verschenen boek over de abdi in goede banen leidde. Een team van 22 specialisten van verschillende wetenschappelijke disciplines onderzocht nauwgezet de rijke geschiedenis.

In een heldere taal, rijk verlucht met historische documenten en illustraties, lezen vele hoofdstukken als een roman. Verhelderende zijprongen laten kennismaken met markante figuren of opvallende fenomenen en verwezenlijkingen. Het spirituele en godsdienstige leven, de architectuur en het kunstpatrimonium, het intellectuele leven en de finan-

cieel-economische aspecten krijgen ruime aandacht. Tabellen en grafieken, een inventaris van het kunstpatrimonium en een uitvoerige bibliografie maken het geheel daarenboven tot een blijvend naslagwerk.

Met hink-stap-sprongen overlopen we samen met Johan Decavele die elf eeuwen. „We weten met zekerheid dat omstreeks 915 de Vlaamse graaf Boudewijn II te Drongen een kapittel van seculiere kanunniken oprichtte. Uit het naburige Merendree werden de stoffelijke resten van een jonge knaap, vermoord door zijn oom, overgebracht. Dat lidde een periode van mirakels in, wat zorgde voor een toeloop van gelovigen om Sint-Gerolf te vereren”, schetst Decavele het ontstaan.

„In 1138 werd door toedoen van een rijke edelman, Iwein van Aalst, het bestaande kapittel omgevormd tot een gemeenschap van reguliere kanunniken. Zij leefden volgens de regel van Augustinus en naar de gebruiken van de norbertijnenabdi van Prémontré.”

„We mogen dus stellen dat in dat jaar de norbertijnenabdi werd gesticht. Dankzij schenkingen van gronden en de inkomsten van twaalf parochies, die de witheren toevertrouwd kregen, leefde de abdi een vrij rustig bestaan. Er waren vrijwel constant 32 kanunniken. In vergelijking met twee andere Gentse abdijen of de norbertijngemeenschappen van

Tongerlo, Averbode, Grimbergen en 't Park bleef de culturele uitstraling bijzonder zwak.”

„Juist toen de abten Gillis en Baers midden zestiende eeuw daarin een kentering probeerden te brengen, sloeg het noodlot toe. Op 23 augustus 1566 werd de abdi totaal vernield door de beeldenstormers. De rust die Alva met ijzeren hand oplegde was van korte duur. Amper was de heropbouw gestart, of de nieuwe calvinistische machthebbers lieten de abdi nagenoeg volledig slopen. Het einde van de abdi leek aangebroken. Want bovenop de materiële problemen kwam de verdeeldheid binnen de gemeenschap over de houding tegenover het revolutionaire stadbestuur. De herovering van de stad door de hertog van Parma in 1584 lidde dan ook geen heropleving in”, aldus specialist Decavele.

Komt de Sociëteit

„Pas in het midden van de zeventiende eeuw had de gemeenschap opnieuw voldoende stabiliteit gevonden om vanuit haar tijdelijke verblijfplaats in Gent de heropbouw van Drongen aan te vatten. In 1698 nam ze haar intrek in een nagelnieuw klooster. Een volle eeuw konden de norbertijnen tamelijk ongestoord profiteren van de nazinderende luister van de katholieke Contrareformatie. Begin 1797 herhaalde zich

het scenario van 1566. De Franse revolutionairen verdreven de 36 norbertijnen. Meteen het definitieve einde van ruim zes en een halve eeuw norbertijns kloosterleven in Drongen.”

„Ondernemer Lieven Bauwens - wiens *mule jenny's* we allemaal kennen uit onze geschiedenislessen - kocht de abdi van de Franse staat en bracht er een katoenspinnerij in onder, waar 415 spinners werk vonden. Plannen om van Drongen een industrie- en arbeidersdorp te maken mislukten. Na de onafhankelijkheid kochten de jezuïeten de gebouwen om er van 1837 tot 1960 hun opleiding in onder te brengen. Later werden er ook retraites georganiseerd voor een katholieke elite, nadien opengetrokken tot doelgroepen uit alle maatschappelijke geledingen. En na de Tweede Wereldoorlog ook voor vrouwen.”

Voor de recente geschiedenis duiken we in het boek. Blijkt dat de opleiding vanaf de jaren 1960 systematisch werd afgebouwd. Een vleugel werd ingericht voor oudere en zorgbehoevende paters. Daarnaast bleef het retraitehuis functioneren en kwam er een pluralistisch experiment met Volkshogeschool De Sirkel. Zonder groot succes, waardoor op zeker moment zelfs getwijfeld werd of de Oude Abdi niet beter werd gesloten. Toenmalig provinciaal De la Marche meende echter dat niet alle mogelijkheden waren uitgeput. Hij vertrouwde de lei-

ding van het bezinningscentrum toe aan een leek.

Dirk Boone en zijn medewerkers gingen de uitdaging aan om de Oude Abdi uit te bouwen tot een eigentijds bezinningscentrum. Een masterplan voor de restauratie en herinrichting van de abdi bracht soelaas voor de materiële beslommingen. De ignatiaanse traditie en spiritualiteit krijgt er ruim aandacht, maar ook andere bezinnings-, vormings- en culturele activiteiten vonden er een plaats.

Het 'experiment Drongen' lijkt te zullen slagen. Het heeft zijn tweede adem gekregen, mede doordat er een dragende gemeenschap is gevormd om de christelijke en ignatiaanse identiteit te verzekeren. In een vleugel van de abdi leven momenteel drie jonge gezinnen, die samen met lekenmedewerkers het project dragen. Ze hebben gemeenschappelijke gebedsmomenten en vieren samen liturgie. Een nieuwe kleine gemeenschap van vier jezuïeten is er onlangs bijgekomen om samen het 'waagstuk' aan te gaan om Drongen verder uit te bouwen tot een centrum van ignatiaanse spiritualiteit in dienst van de Vlaamse Kerk.

De Oude Abdi van Drongen. Elf eeuwen geschiedenis, Oude Abdi Drongen/Kadoc, Leuven, 2006, 528 blz., 55 euro (zonder verzendingskosten), ISBN 90 7819 204 6.

Abdi, voormalige abtskwartier en tuin anno 1840. In 2005 zegenden de bisschop van Gent en de provinciaal van de jezuïeten de gerestaureerde abdi-vleugel in. © Oude Abdi